

Vår saksbehandler: Åge Risdal

Vår dato:
25.08.2015
Vår
referanse:
2015/58

Deres dato:
Deres
referanse:

Innkalling til møte faglig råd for bygg- og anleggsteknikk (FRBA)

Tid: 3. september 2015 kl 11:45 – 15:30

Sted: Utdanningsdirektoratet, 1 etg. Schweigaards gate 15 B, Oslo

Medlem

Jørgen Leegaard

Halvor Langseth

Thomas Norland

Anne Jensen

Marie Granøien

Fred Arild Gyldenås

Helge Haukeland

Jarle Kristoffersen

Petter Høglund

Marit Lensjø

Ola Ivar Eikebø

Inge Rasmussen

Adrian Sørensen

Representerer

BNL

Fellesforbundet

BNL

NHO Service

Fellesforbundet

MEF

Arbeidsmandsforbundet

Fagforbundet

Utdanningsforbundet

SL

KS

Utdanningsforbundet

Elevorganisasjonen

Fra Utdanningsdirektoratet

Åge Risdal

Avdeling for fag- og yrkesopplæring

Dagsorden:

38-15	<p>Godkjenne innkallingen til dagens møte</p> <p><i>Forslag til vedtak:</i> Rådet godkjenner innkallingen.</p>
39-15	<p>Godkjenne referatet fra møtet 2.-3.juni 2015</p> <p><i>Vedlegg 1</i></p> <p><i>Forslag til vedtak:</i> Rådet godkjenner referatet</p>
40-15	<p>Orienteringssak:</p> <p>De fem yrkesfaglige utvalgene Direktoratet kan nå bekrefte at de fem yrkesfaglige utvalgene er komplette, og medlemslisten finner dere under fanen «Tilbudsstruktur» på http://fagligerad.no/tilbudsstruktur/. Utvalgene gjennomførte sine første møter i uke 34. Vi sikter på å legge ut mer informasjon om møtene i de yrkesfaglige utvalgene på denne nettsiden.</p> <p>Representanter fra utvalgene vil delta på andre dag av fellesmøtet på Maarud gård 26. august, og der er lagt opp til dialog mellom utvalgsmedlemmer og representanter fra SRY og faglige råd.</p>
41-15	<p>Orienteringssak:</p> <p>Høring - NOU 2015: 8 Fremtidens skole - Fornyelse av fag og kompetanser Utvalget som skulle utrede fremtidens kompetansebehov og innholdet i skolen, leverte sin innstilling, NOU 2015: 8 Fremtidens skole, til kunnskapsministeren 15. juni 2015. Kunnskapsdepartementet sender med dette NOU 2015: 8 Fremtidens skole - Fornyelse av fag og kompetanser på høring.</p> <p>https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---nou-2015-8-fremtidens-skole.-fornyelse-av-fag-og-kompetanser/id2422874/</p> <p>Sekretariatets vurdering er at NOU 'en ikke tar opp spesifikke problemstillinger og forslag rettet inn mot fag- og yrkesopplæringen. Sekretariatet mener at høringen faller utenfor de faglige rådernes ansvarsområde og at det kan være mer relevant at partene i arbeidslivet via sine organisasjoner avgir høringssvar.</p> <p><i>Vedlegg 2</i></p>

42-15	<p>Orienteringssak:</p> <p>Høyring – forslag til læreplanar i utdanningsprogram for kunst, design og arkitektur (studieførbuande utdanningsprogram)</p> <p>Frå 1. august 2016 blir studiespesialisering med formgjevingsfag til eit eige studieførbuande utdanningsprogram. Forslag til læreplanar for det nye tilbodet er nå på høyring. Høyringsfristen er 3. november 2015.</p> <p>Du kan lese høyringsdokumenta og svare på høyringa her: http://www.udir.no/Regelverk/Horinger/Saker-ute-pa-horing/Hoyring--forslag-til-lareplanar-i-utdanningsprogram-for-kunst-design-og-arkitektur/</p> <p>De faglige rådene avgjør selv om de ønsker å besvare høyringa.</p> <p><i>Vedlegg 3</i></p>
43-15	<p>Orienteringssak:</p> <p>Sentralt gitt eksamen i Bygg- og anleggsgagnene</p> <p><u>SRY og SRY vararepresentanter har fått oversendt brev fra Utdanningsdirektoratet vedrørende innføring av sentralt gitt eksamen i Bygg- og anleggsgagnene.</u></p> <p><i>Vedlegg 4</i></p>
44-15	<p>Orienteringssak:</p> <p>Endringer i utdanningsprogrammet for medier og kommunikasjon fra skoleåret 2016-2017</p> <p>Kunnskapsdepartementet har besluttet at utdanningsprogram for medier og kommunikasjon gøres om fra et yrkesfaglig utdanningsprogram til et studieforbereende utdanningsprogram fra skoleåret 2016-2017.</p> <p><i>Vedlegg 5</i></p>
45-15	<p>Orienteringssak:</p> <p>Godtgjørelse ift planlegging og etterarbeid ifm rådsmøter eller lignende.</p> <p>Under forrige rådsmøte stilte medlemmer spørsmål om godtgjørelse ift planlegging og etterarbeid ifm rådsmøter eller lignende.</p> <p>Ved innføring av Kunnskapsløftet og etablering av faglige råd (2004) ble det lagt til grunn at Utdanningsdirektoratet ikke dekket tapt arbeidsfortjeneste for deltagelse i faglige råd. SRY anbefalte derfor organisasjonene, inkludert utdanningsinstitusjonene til ikke å trekke sine medlemmer i lønn for rådsarbeid. Ovennevnte praksis er videreført frem til nå.</p> <p><i>Vedlegg 6</i></p>

46-15	<p>Workshop om unge arbeidstakere</p> <p>Direktoratet har fått henvendelse fra Therese Nordberg Hanvold ved Statens arbeidsmiljøinstitutt.</p> <p>De søker etter noen fra Faglig råd som arbeider og har erfaring med unge arbeidstakers sikkerhet, helse og arbeidsdeltagelse. I forbindelse med prosjektet "Young workers and sustainable work life" som er et samarbeidsprosjekt mellom alle fem nordiske land og som finansieres av Nordisk Ministerråd skal det arrangeres en workshop hos NFA i København- Torsdag 19 November 2015. Reiseutgifter og bespisning dekkes av Nordisk Minsterråd.</p> <p><i>Vedlegg 7a, 7b og 7c</i></p> <p>Forslag til vedtak: Rådssekretær melder tilbake at xx kan delta 19. november 2015.</p>
47-15	<p>Rådene bes drøfte følgende spørsmål ifm oppnevning av faglige råd 2016-2019.</p> <p>Oppdrag til faglige råd</p> <p>Sekretariatet viser til vedtak fra SRY-møte 11.06.2015 til sak om oppnevning av faglige råd 2016-2019. SRY ber de faglige rådene drøfte følgende spørsmålene til diskusjon.</p> <p>Spørsmål til diskusjon:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvor godt har de faglige rådene fungert i oppnevningsperioden 2012-2016? - I hvilken grad er mandat og sammensetningen av de faglige rådene egnet til å følge opp intensjonen med trepartssamarbeidet? - Er det behov for å legge til eller trekke fra elementer i mandatet til de faglige rådene? - Er det behov for å revidere retningslinjene for trepartssamarbeidet mellom SRY, de faglige rådene og Utdanningsdirektoratet? <p>Saken fremmes i SRY sammen med rådens innspill i oktober.</p> <p>Frist for innspill er 10. oktober. Innspillene sendes Benedicte Helgesen Bergseng.</p> <p><i>Vedlegg 8a og 8b</i></p> <p>Forslag til vedtak: Diskusjonen og innspill i saken oppsummeres av rådsleder som ferdigstiller en oppsummering. Denne oppsummeringen sendes ut på høring i rådet med kort frist, og oversendes senest 7. oktober til rådssekretær.</p>
48-15	<p>Gjennomgang av tilbudsstrukturen</p> <p>Vedlagt følger oppsummeringen fra sist rådsmøte angående saken. Jørgen fikk i oppdrag å oppsummere diskusjonen fra sist rådsmøte og har ferdigstilt dokumentet «Gjennomgang av tilbudsstrukturen i bygg- og anleggsteknikk».</p> <p><i>Vedlegg 9a</i></p> <p>Halvor videreutviklet sine betraktninger i dokumentet «NY TILBUDSSTRUKTUR FAGUTDANNINGSPROGRAMMET BYGG- OG ANLEGGSTEKNIKK»</p> <p><i>Vedlegg 9b</i></p>

	<p>Disse to dokumentene er utgangspunkt for videre diskusjoner under dette rådsmøte. Diskusjonen ledes av Jørgen og Halvor</p> <p><i>Forslag til vedtak:</i> <i>Rådet tar arbeidet med saken videre .....</i></p>
49-15	Eventuelt:

Faglige råd**Høring - NOU 2015: 8 Fremtidens skole Fornyelse av fag og kompetanser**

Utvalget som skulle utrede fremtidens kompetansebehov og innholdet i skolen, leverte sin innstilling, NOU 2015: 8 Fremtidens skole, til kunnskapsministeren 15. juni 2015. Kunnskapsdepartementet sender med dette NOU 2015: 8 Fremtidens skole - Fornyelse av fag og kompetanser på høring

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---nou-2015-8-fremtidens-skole.-fornyelse-av-fag-og-kompetanser/id2422874/>

Sekretariatets vurdering er at NOU 'en ikke tar opp spesifikke problemstillinger og forslag rettet inn mot fag- og yrkesopplæringen og det enkelte utdanningsprogrammet. Utredningen tar opp mer overordnede problemstillinger og forslag rettet inn mot hele det norske skolesystemet.

På bakgrunn av utviklingstrekkene anbefaler utvalget fire kompetanseområder som grunnlag for fornyelse av skolens innhold:

- ✓ fagspesifikk kompetanse
- ✓ kompetanse i å lære
- ✓ kompetanse i å kommunisere, samhandle og delta
- ✓ kompetanse i å utforske og skape

Med bakgrunn i ovennevnte mener sekretariatet at høringen faller utenfor de faglige rådernes ansvarsområde og at det kan være mer relevant at partene i arbeidslivet via sine organisasjoner avgir hørings svar.

Sekretariatet ber om at høringen behandles som en orienteringssak til de faglige rådene.

Med hilsen
Karl Gunnar Kristiansen
Utdanningsdirektoratet
Sekretariatsleder SRY og faglige råd
avdeling for fag- og yrkesopplæring
Telefon: + 47 23 30 14 10
Mobil: +47 90 25 75 43

Faglige råd**Høyring – forslag til læreplanar i utdanningsprogram for kunst, design og arkitektur (studieførbuande utdanningsprogram)**

Frå 1. august 2016 blir studiespesialisering med formgjevingsfag til eit eige studieførbuande utdanningsprogram. Forslag til læreplanar for det nye tilbodet er nå på høyring. Høyringsfristen er **3. november 2015**.

Du kan lese høyringsdokumenta og svare på høyringa her:

<http://www.udir.no/Regelverk/Horinger/Saker-ute-pa-horing/Hoyring--forslag-til-lareplanar-i-utdanningsprogram-for-kunst-design-og-arkitektur/>

De faglige rådene avgjør selv om de ønsker å besvare høyringa. Utdanningsdirektoratet ber dykk som får denne e-posten, om å informere andre aktuelle instansar.

Vennleg helsing

Utdanningsdirektoratet

www.utdanningsdirektoratet.no

www.facebook.com/Utdanningsdirektoratet

www.twitter.com/Udir

Denne meldinga er send til:

Fylkeskommunar

Faglige råd

Kommunar

Grunnskolar

Vidaregåande skolar

Statlege skolar

Departementa

Universitet og høgskolar

Andre høyringsinstansar

Fylkesmenn via FM-nett

For generelle meldingar til Utdanningsdirektoratet

kan du bruke adressa post@utdanningsdirektoratet.no

Til faglige råd**Endringer i utdanningsprogrammet for medier og kommunikasjon fra skoleåret 2016-2017**

Kunnskapsdepartementet har besluttet at utdanningsprogram for medier og kommunikasjon gjøres om fra et yrkesfaglig utdanningsprogram til et studieforberevende utdanningsprogram fra skoleåret 2016-2017.

Endringen gjelder ikke yrkesfagene fotograf, mediegrafiker og mediedesigner, som fortsatt skal tilbys innenfor yrkesfaglige utdanningsprogram.

Her finner du mer informasjon:

<http://www.udir.no/Regelverk/Horinger/Ferdigbehandlede-saker/Horing-om-omgjoring-av-utdanningsprogram-for-medier-og-kommunikasjon-1/>

Vennlig hilsen

Utdanningsdirektoratet

www.utdanningsdirektoratet.no

www.facebook.com/utdanningsdirektoratet

www.twitter.com/udir

Utdanningsdirektoratet ber dere som mottar denne e-posten informere andre aktuelle instanser.

Denne meldingen er sendt til:

Grunnskoler

Faglige råd

SRY

Videregående skoler

Kommuner

Fylkeskommuner

Fylkesmenn via FM-nett

For generelle meldinger til Utdanningsdirektoratet

kan du bruke adressen post@utdanningsdirektoratet.no

Spørsmål: Godtgjørelse ift planlegging og etterarbeid ifm rådsmøter eller lignende.

Ved innføring av Kunnskapsløftet og etablering av faglige råd (2004) ble det lagt til grunn at Utdanningsdirektoratet ikke dekket tapt arbeidsfortjeneste for deltagelse i faglige råd. SRY anbefalte derfor organisasjonene, inkludert utdanningsinstitusjonene til ikke å trekke sine medlemmer i lønn for rådsarbeid. Ovennevnte praksis er videreført frem til nå.

I forbindelse med oppnevning som rådsmedlem/ varamedlem for inneværende oppnevningsperiode fikk medlemmene i eget oppnevningsbrev informasjon om at deltagelse i rådsarrangementer måtte være avklart med arbeidsgiver. Videre ble det informert om at direktoratet dekker utgifter til reise og opphold, men forutsetter at organisasjonen rådsmedlemmet representerer dekker tapt arbeidsfortjeneste.

Med bakgrunn i ovennevnte dekker ikke Utdanningsdirektoratet rådsmedlemmers utgifter til planlegging eller etterarbeid i forbindelse med rådsmøter.

Med hilsen
Karl Gunnar Kristiansen
Sekretariatsleder SRY og faglige råd

Workshop om unge arbeidstakere

Kjære Faglig råd for bygg og annleggsteknikk

Vi søker etter noen fra Faglig råd som arbeider og har erfaring med unge arbeidstakeres sikkerhet, helse og arbeidsdeltagelse.

I forbindelse med prosjektet "Young workers and sustainable work life" som er et samarbeidsprosjekt mellom alle fem nordiske land og som finansieres av Nordisk Ministerråd skal det arrangeres en workshop hos NFA i København- Torsdag 19 November 2015. Reiseutgifter og bespising dekkes av Nordisk Minsterråd.

Hovedfokuset er på unge arbeidstakeres helse, sikkerhet og deltagelse og diskusjonen i workshopen vil bli en del av en rapport som levers til Nordisk Ministerråd. Fra Norge vil det være en representant fra arbeidstilsynet, en representant fra arbeidsgiverorganisasjon, en fra arbeidstakerorganisasjon, en forsker og en fra utdanningen/opplæring.

Vi ønsker at du hjelper oss med å finne en aktuell person hos dere som kan representere utdanning/opplæring og som har interesse og erfaring i feltet og som kan bidra i diskusjonene. For mer informasjon se mer utfyllende invitasjonstekst og detaljert program (vedlagt)

Håper på snarlig svar.

Med vennlig hilsen

Therese Nordberg Hanvold

PhD & Fysioterapeut | Avdeling for Arbeidspsykologi og -fysiologi (APF)

PhD & Physiotherapist | Department of Workpsychology and -physiology

Statens arbeidsmiljøinstitutt

National Institute Of Occupational Health

[+47 41223868](tel:+4741223868) / 23 19 53 94

E-post: tno@stami.no

www.stami.no

Besøksadresse: Gydas vei 8, Majorstua, Oslo

Postadresse: Pb 8149 Dep, 0033 Oslo

Oppdrag til faglige råd

Sekretariatet viser til vedtak fra SRY-møte 11.06.2015 til sak om oppnevning av faglige råd 2016-2019. SRY ber de faglige rådene drøfte følgende spørsmålene til diskusjon.

Spørsmål til diskusjon:

- Hvor godt har de faglige rådene fungert i oppnevningsperioden 2012-2016?
- I hvilken grad er mandat og sammensetningen av de faglige rådene egnet til å følge opp intensjonen med trepartssamarbeidet?
- Er det behov for å legge til eller trekke fra elementer i mandatet til de faglige rådene?
- Er det behov for å revidere retningslinjene for trepartssamarbeidet mellom SRY, de faglige rådene og Utdanningsdirektoratet?

Saken fremmes i SRY sammen med rådens innspill i oktober.

Frist for innspill er 10. oktober. Innspillene sendes Benedicte Helgesen Bergseng.

Vedlegg 1: Covernotat (vedlagt)

Vedlegg 2: [Mandat for de faglige rådene](#)

Vedlegg 3: [Retningslinjene for samarbeidet mellom SRY, faglige råd og Utdanningsdirektoratet](#)

Med hilsen

Karl Gunnar Kristiansen

Utdanningsdirektoratet

Sekretariatsleder SRY og faglige råd

Gjennomgang av tilbudsstrukturen i bygg- og anleggsteknikk

FRBA Holmenkollen 2. og 3. juni 2015-06-02

Halvor ledet gjennomgang av dokument

HVORDAN GI UNGDOMMEN EN VEI INN I ARBEIDSMARKEDET?

Innledning:

KD har informert om at statsråden ikke innføre nasjonal gjennomgående dokumentasjon slik rådet har bedt om. Rådet venter i dag, sammen med TIP- og Elektrorådet på ny nytt møte i KD hvor de har sagt at de vil drøfte med oss andre løsninger for dokumentasjon enn vårt forslag.

Gjennomgang av dokumentet *Forutsetninger og utgangspunkt*.

Forutsetningene ble drøftet og rådet sluttet seg til disse i vedtak i saken.

Halvor gikk deretter gjennom skjemaet (tegningen), på veggen, hvor det var satt opp et utkast til hvordan fagene fungerer i arbeidsmarkedet, og innenfor hvilke arbeidsområder.

I vår gjennomgang av strukturen, denne høsten og våren, må vi som råd tørre å se fremover mor 2020 og lenger, og fremme de forslag vi mener vil styrke fagutdanningen, rekrutteringen og ikke minst attraktiviteten til utdanning i arbeidsmarkedet fordi den blir etterspurt og brukt.

Byggfagene

Store gjennomgående fag som betongfaget, tømrerfaget, rørleggerfaget, som har arbeider på de fleste områder (skjemaet) kan i prinsippet stå "alene" med felles Vg1, forutsetning ovenfor, og deretter eget Vg2 og Vg3.

For betongfaget må arronderingen mellom industri og bygg/anlegg, klargjøres. Er det nok for faget at man bare har arbeidet med *kummer og rør* i fabrikk i læretiden, eller må deler av faget også tas på en bygge- eller anleggsplass? Kan man lage moduler i læreplanen som er obligatoriske på for eksempel 6 mnd? Her kan man se til maskinkjørerfaget som sier at man skal ha opplæringen på flere maskiner. Her kan da læreplanene deles inn etter arbeiderområder alle må gjennom og arbeidsområder (temaer) man kan velge ut fra. Her må da dokumentasjonen fungerer slik at det blir dokumentert hvilken opplæring som er gjennomført og samme for eksamen, teoretisk og praktisk.

Hvis disse prinsippene kan gjelde for anleggsgfagene og betongfaget kan det også gjelde for de andre fagene.

Hvis vi velger å foreslå at de store byggfagene får egne Vg2 må vi løse de mindre fagenes utfordringer ved at de ikke får tilbud i alle deler av landet, og at klassene blir for små.

Her må vi komme tilbake til muligheten for regionale/nasjonale læringscentre med spesifikt ansvar for ett eller flere mindre lærefag (noe tilsvarende dagens Vg2 for anleggsgag).

Anleggsgagene

For anleggsgagene har MEF, EBA og Arbeidsmand en gjennomgang av gagene og mulighet og behov for endringer/arronderinger av gagene. Det vises her til flere søknader om nye lærefag.

Anleggsgaget i et 25-års perspektiv, kunne starte i maskinen, som utfører en rekke oppgaver. Derfor er maskiner del av flere anleggsgag. Tar vi bort anleggsmaskinførerfaget mister vi 70 % av rekrutteringen, men i prinsippet kunne faget vært fjernet fordi alle skal beherske maskiner innenfor de andre anleggsgagene.

Generelt

Retningslinjene for prøvenemndene ble borte med Kunnskapsløftet. Viktig for rådet at teoretisk eksamen blir innført slik at vi får en helhetlig eksamen med alle elementer.

Opplæring må gis på gode læringsarenaer, det vil si fylle vesentlige og de viktigste delene av læreplan. Det vil si at vi som råd eventuelt må velge at hva alle må gjennom og man bør gjennom. Gjennomgående dokumentasjon må brukes her, eller annen dokumentasjonsordning som tilfredsstillende det samme som vårt forslag om gjennomgående dokumentasjon.

Stillasfaget; i dag tar de fleste fagbrev innenfor oljerelaterte arbeider. Mye innenfor faget er det ikke behov for innenfor bygg og anlegg. Stillasfaget er et faget under utvikling, mer omfattende bruk av stillaser. Stillas er voksenalder, med unntak av bygg. Lærlingene er i oljeindustrien.

Kranfører; i dag TIP, få med fagbrev i bygg (logistikk, er mange områder i bygg). Logistikk, tilkomst og intern transport på bygge- og anleggsplass.

Steinfag, Halvor sjekker om faget, en bedrift i Larvik, en lærling annet hvert år. Det skjærer ut blokker av fjellet, bearbeides i Kina. Mulig 0+4.

Blikkenslager- og ventilasjonsfaget; industridelen er ikke med i faget, særlig da ventilasjonsrørene.

Isolatørfaget; isolasjon, brannsikring er utenfor. Faget er store i industrien.

Industrimaler; særlig anlegg, sandblåsing og male stålkonstruksjoner, men ellers mye industri. Er i dag på industriovertenskomsten. Er på Vestlandet. Til TIP.

Renholds-faget og byggdrifter; særløp eller 0+4. FDV er en stort område. Kuben har tenkt å lage opplegg for byggdrifter, både lærlinger og praksiskandidater. Vg2 FDV?
Feierfaget skal bygge på Vg1, deretter særløp.

Presentasjon fra MEF om søknaden om opprettelse av Vg3 Boreriggoperatørfaget:
Faget skal gi kompetanse i bruk av Bore-/fundamenteringsrigger og høytrykks-kompressorer.

Anleggsgagene: EBA, MEF og NAF må ta en ny runde for å se om vi kan smale inn/samle fagene ytterligere. Kan Asfaltfaget legges inn i et endret Vei- og anleggsgag

Notert av Jørgen

(Siste versjon 31.08.2015)

NY TILBUDSSTRUKTUR

FAGUTDANNINGSPROGRAMMET BYGG- OG ANLEGGSTEKNIKK

Noen betraktninger etter møtet i FRBA 2. og 3. juni 2015 som forberedelse til møtet 3. september

UNGDOMMENS VEI INN I ARBEIDSMARKEDET

Fagutdanninga skal ivareta mange ønsker fra samfunnet, bedriftene og de utdanningssøkende. Ønskene vil av og til være motstridende, eller ikke la seg håndtere innenfor samme utdanningsløp / tilbudsstruktur. Med vedtaket om *Tilbudsstrukturen – forutsetninger og utgangspunkt* (se vedlegg 1) valgte rådet å avgrense, eller kanskje retttere sagt prioritere, diskusjonen til utfordringene med å gi ungdommene en god og attraktiv vei inn i arbeidsmarkedene utdanningsprogrammet utdanner til.

Ungdom som har fullført grunnskolen eller tilsvarende opplæring, har etter søknad rett til tre års heiltids vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 3-1 . Tilbudsstrukturen må derfor bygge på kompetansen fra grunnskolen. Elevene som går ut av ungdomsskolen har jevnt over svært lite erfaring fra praktisk arbeid. Grunnskolen er akademisert (fravær av håndverks- / produksjonsferdigheter) og praktisk arbeid er ellers generelt lite til stede i dagens urbane oppvekstmiljø.

Hovedmodellen for utdanningstilbudene fram til fag- / svennebrev er 2 år i skole (Vg1/Vg2) og 2 år som lærling (Vg3). Skoleopplæringa må vektlegge grunnleggende bransjekunnskaper (materialkunnskap, bransjelære) og ferdigheter (HMS, verktøybruk, arbeidets utførelse og organisering) for at eleven skal være forberedt og motivert til å fungere på arbeidsplassen som lærling.

Elever på ungdomsskolen har generelt begrenset innsikt i arbeidslivet og ulike yrker. I rekrutteringsøyemed vil bygg- og anleggsnæringa være tjent med å fremstå som et samlet tilbud, men som har mange valgmuligheter både i utdanningsløpet og senere i arbeidslivet (karrieremuligheter). Derfor ønsker ikke rådet å endre dagens inngang med ett Vg1 Bygg- og anleggsteknikk

Tidligere har rådet understreket at Vg1 ikke skal være et år med vekt på yrkesveiledning eller "smakebits-pedagogikk", og uttrykt bekymring for det yrkesfaglige tilbudet til særlig de elevene som allerede har bestemt seg for fag. Motsetningen er reell. Vg1 vil være et krevende år for skolene og lærerne på grunn av ulike forutsetninger og interesser blant elevene. Læreplanen vil nødvendigvis være generelle med stor muligheter for lokal tilpasning ut fra elevenes interesser og arbeidsmarkedets behov. Det er en generell utfordring at skolene bare har lærere med fagbakgrunn fra de største fagene. Bedrifter som rekrutterer til mindre fag må derfor ofte være mer aktive inn i skolene for å få søkere i forhold til sine behov.

Forslaget om et valgfritt Vg0 Yrkesfag mellom ungdomsskolen og Vg1 er motivert av å gi de mest usikre elevene en mulighet til utprøving av ulike yrkesfag uten å måtte velge utdanningsprogram. Frykten er at tilbudet blir oppfattet som kun for de faglig svakeste og sosialt mest umodne. Rådet vedtok å arbeide videre med forslaget.

Tida som lærling (Vg3) er og vil være den viktigste tida for læring av selve yrkesutøvelsen. Yrkesrelevansen er sikret ved at opplæringa skjer som en del av ordinær produksjon i bedriftene. Bekymringa er at det blir for mye produksjon og for lite kunnskap. Den yrkesteoretiske forståelsen, forklaringa på hvorfor arbeidet utføres slik det gjør og konsekvensene av avvik, kan fort prioriteres bort i en hektisk hverdag.

Kravet om en yrkesteoretisk eksamen før fagprøva er for å kvalitetssikre at bedriftene faktisk gir slik opplæring. Ønsket om vekslingsløp mellom skole (Vg2) og bedrift (Vg3) og om en forskriftsfestet periode med opplæring i skole / kompetansesenter for særløpslæringer, er motivert av den samme utfordringa.

Fagutdanninga må framstå som robust i arbeidsmarkedet, dvs. gi relevans i et livsløpsperspektiv med forventet teknologisk og strukturell utvikling og konjunktursvingninger. Dette er et argument for brede fag. Utfordringa er å innarbeide ny teknologi og produksjonsprosesser i etablerte fag. Eiere av fagene vil gjerne beholde sin (gamle) fagidentitet og særegenheter, mens de som arbeider med nye løsninger gjerne vil være spesielle og nytenkende.

HVA TILBUDSSTRUKTUREN IKKE LØSER

Etter- og videreutdanning

Utdanningsprogrammet fram til fagbrev er 4 / 4½ år hvor av minst halvparten av opplæringa skjer som lærling i bedrift. Med en bred inngang (ett Vg1) basert på kompetansen fra ungdomskolen i kombinasjon med ønsket om brede fag, blir resultatet nødvendigvis at fagbrevkompetansen ikke vil være uttømmende i fagets bredde og dybde. Det må vi akseptere. Den nyutdannede fagarbeideren vil i tillegg til generelle kunnskaper og ferdigheter i faget, ha særskilte ferdigheter / erfaringer ut fra arbeidsområdet i læretida.

Etter- og videreutdanningstilbud må utvikles for å gi den enkelte nødvendig mobilitet innenfor faget / bransjen, og for å fange opp behov etter som arbeidsmarkedet endrer seg.

Fagbrev vil ikke dekke (alle) krav til dokumentasjon av (spesial)kompetanse

Det er grunn til å forvente økende krav om dokumentasjon av formell kompetanse fra myndighetene og/eller fra oppdragsgiver / bestiller, jamfør det pågående arbeidet med Ny Sentral Godkjenning. Fagbrev fra brede fag vil dokumentere en generell kompetanse for faget/bransjen, men kan ikke alene dekke krav til dokumentasjon på kompetanse innenfor spesialiserte arbeidsoppgaver. Dokumentert arbeidserfaring (realkompetanse og tilleggs-/spesialistopplæring med kortere eller lengre kurs / utdanninger må komme i tillegg slik vi kjenner det fra andre yrker/profesjoner.

Dersom en ønsker offentlig godkjente utdanninger, vil det være naturlig å se mot NOKUT som godkjenningsorgan for læreplan/kompetansemål og (nye) fagskolen som tilbyder. Videregående skole kan også være aktuell for enkelte utdanningstilbud.

Alternativet er at næringslivet sjøl organiserer opplæringstilbudene ut fra bransjestandarder utviklet i partsamarbeid. Våtromsnormen¹ og Varme arbeider² er eksempler på slik bransjestandardisert opplæring.

Partene og myndighetene må utrede hvem som bør godkjenne / kvalitetssikre nødvendig tilleggsopplæring og hvem skal tilby den. Dette er i tråd med prioriterte satsningsområder i Bygg21-strategien³, *Mer systematisk etter- og videreutdanning*.

¹ se <https://no.wikipedia.org/wiki/V%C3%A5tromsnorm>

² se <http://www.brannvernforeningen.no/Sertifisering/Varme-arbeider>

³ se <http://www.bygg21.no/globalassets/dokumenter/bygg21-strategien.pdf> pkt. 5.3, side 19.

Fagutdanningstilbud for voksne (de med arbeidserfaring)

Bygg- og anleggsgnæringa rekrutterer mange voksne med ulik utdanningsbakgrunn og/eller arbeidserfaring fra andre bransjer. Mobiliteten over grensene er stor. De med relevant fagutdanning fra andre land, vil i de fleste tilfeller også ha behov for opplæringstilbud i særegne norske krav, byggeskikk og organisering av arbeidet. Særlig i enkelte fag er det et stort innslag uten fagbrev i arbeid. Bygg21-strategien har *Øke andelen medarbeidere med fagutdanning* som et prioritert satsningsområde.

De som ikke har brukt opp ungdomsretten, har etter søknad rett på offentlig utdanningstilbud etter Opplæringslova § 4A-3 *Rett til vidaregåande opplæring for vaksne*. For alle andre gjelder ingen rett, men de har muligheter til å oppnå fagbrev to veier, som voksenalærling eller som praksiskandidat.

Voksenalærling er den som har inngått og fått godkjent *lærekontrakt eller opplæringskontrakt som inneheld unntak frå den fastsette opplæringsordning* etter opplæringslova § 3-3. Generelt blir vel alle som har fått læreplass uten å ha opplæringsrett etter loven og/eller ikke har gått tilhørende Vg1/Vg2, omtalt som voksenalærling.

Praksiskandidat er en rett de med *allsidig praksis i faget som er 25 prosent lengre enn den fastsette læretida*, har til å avlegge fagprøve etter opplæringslova § 3-5 *Fag- og sveineprøve utan læreforhold og skole*.

Innen bygg- og anleggsteknikk er det mange voksenalærlinger og avlagte fagprøver fra praksiskandidater, men med store variasjoner fra fag til fag.

I tariffoppgjøret 2014 ble partene enige om en felles henvendelse til Kunnskapsdepartementet om *Sterkere tiltak for å styrke opplæring i norsk språk og sikre flere mulighet til fagutdanning* hvor et av ønskene var klarere føringer for fylkeskommunens ansvar til å gi opplæringstilbud til voksne uten rett til videregående opplæring. I sitt svar skriver statsrådet at *Dette er innspill vi vil vurdere nærmere i den perioden vi nå er inne i*. Kunnskapsdepartementet har gitt Vox i oppdrag å gjennomføre en undersøkelse for å vurdere omfanget av behovet for norskopplæring. Der står saken.

Det er stort behov for å få på plass gode og tilpassede utdanningstilbud for de som kan avlegge fagprøve som praksiskandidat, inklusive språkopplæring for ikke-skandinaviske arbeidsinnvandrere.

OM DE ENKELTE FAGENE OG FORSLAG TIL ENDRINGER

Rådet brukte en visualisert oversikt av arbeidsmarkedet som innfallsvinkel til diskusjonene om tilbudsstrukturen for dagens Vg2 og Vg3.

Vg2 Anleggsteknikk kvalifiserer i dag til 5 lærefag; anleggsmaskinførerfaget, fjell- og bergverksfaget, vei- og anleggsgfaget, banemontørfaget og asfaltfaget.

Det foreligger det søknad om 3 nye fag; anleggsrørleggerfaget, veirekkverksfaget, boreriggoperatør, samt at Veivesenet har uttrykt ønske om en egen fagutdanning for veidrift og vedlikehold. I tillegg ønsker BNL anleggsgartnerfaget overført hit fra utdanningsprogrammet Naturbruk.

Fageierne (EBA, MEF, NAF) leverte til rådsmøtet et felles notat om *fremtidig struktur for anleggsgfagene*. Organisasjonene vil arbeide videre med forslagene i notatet på bakgrunn av det som kom fram i diskusjonene på rådsmøtet.

Vg2 Byggteknikk kvalifiserer i dag til 4 lærefag; betongfaget, murerfaget, tømmerfaget og stillasfaget.

I diskusjonen på rådsmøtet framkom ønske om at betongfaget, murerfaget og tømrerfaget fikk egne Vg2, eller retttere sagt en læreplan for Vg2 og Vg3 for å tilpasse seg vekslingsløp.

Det foreligger søknad fra BNL om et nytt byggmontasjefag.

Vg2 KEM kvalifiserer i dag til 3 lærefag; rørleggerfaget, tak- og membranekkerfaget og ventilasjons- og blikkenslagerfaget. NRL ønsker eget Vg2 for rørleggerfaget (Vg2 Rørteknikk).

Vg2 Overflateteknikk kvalifiserer til 3 lærefag; malerfaget, industrimalerfaget og renholdsoperatørfaget

Vg2 Treteknikk kvalifiserer til 3 lærefag; trevare- og bygginnredningsfaget, trelastfaget og limtreproduksjonsfaget. BNL ønsker å slå sammen dagens tre snekkerfag, dvs. trevare- og bygginnredningsfaget, møbelsnekkerfaget (TIP) og snekkerfaget (DH).

Særløpsfag som hører inn under utdanningsprogrammet er steinfaget, byggdrifterfaget, isolatørfaget, glassfaget og feierfaget.

Vedlegg1:

Vedtak Faglig råd for Bygg- og Anleggsteknikk 2. og 3. juni 2015.

Tilbudsstrukturen – forutsetninger og utgangspunkt**Forutsetninger**

- 1) Tilbudsstrukturen er utdanningstilbudene (skole + læretid) samt beskrevet sluttkompetanse/fagbenevning. Tilbudsstrukturen bygger på kompetansen fra ungdomskolen
  - a) Mange elever starter fagutdanninga med svært lite erfaring fra praktisk arbeid fordi grunnskolen er akademisert (fravær av håndverksferdigheter), samt at praktisk arbeid generelt er lite til stede i urbane oppvekstmiljø
    - i) Ungdommer som føler seg usikker/lite motivert til å begynne på en konkret fagutdanning og/eller har behov for å forbedre karakterer, bør få tilbud om et Vg0 Yrkesfag
  - b) Tilbudsstrukturen vil ikke være tilpasset de med arbeidserfaring og/eller annen utdanningsbakgrunn som ønsker å ta det aktuelle fagbrevet. For voksne og de som kommer fra annen utdanning, f.eks. studieforbereende utdanningsprogram, må det utvikles egne utdanningstilbud for å oppnå tilsvarende kompetanse.
- 2) Fagbrev er det kompetansenivået som det er mulig å oppnå i en ungdomsutdanning på fire / fire og et halvt år etter ungdomskolen og hvor minst halvparten av utdanningstida er som lærling i praktisk utøvelse av faget i bedrift.
  - a) Utdanninga skal i tillegg til å gi ferdigheter i utførelse av et bredt spekter av arbeidsoppgaver i faget, legge vekt på forståelse av faget, teknologiske forutsetninger og forholdet til andre fag/profesjoner inklusive HMS, planlegging for rasjonell drift og logistikk. Kunnskaper og holdninger for livslang læring og utvikling av faget og egen kompetanse skal vektlegges.
  - b) Kompetansen vil ikke være uttømmende i faget. Det vil ofte mangle læreplasser som kan tilby "hele fagets bredde" fordi produksjonen er spesialisert og bedriftsstrukturen oppsplittet. Vitnemål og gjennomgående dokumentasjon må beskrive bredde og dybde i yrkeskompetansen ved avsluttet utdanning.
    - i) Det er økende krav fra oppdragsgiver om formell dokumentasjon av kvalifikasjoner/(spiss)kompetanse. Fagbrevet alene kan ikke dekke dette behovet, men må suppleres med kursbevis og dokumentasjon av erfaring.
    - ii) Det må utvikles tilbud om formell videreutdanning for de med fagbrev både i bredden (flere "moduler" i eget fag) og til arbeidsledelse, -planlegging etc. (fagskole/yrkeshøyskole)

Utgangspunkt

- 1) Tilbudsstrukturen handler om hvilken inngang til arbeidsmarkedet vi tilbyr ungdommen.
  - a) Det er naturlig å ta utgangspunkt i en beskrivelse av arbeidsmarked / bedriftsstruktur slik det er i dag og forventingene/ønskene for framtida slik de er beskrevet i Bygg21 og av andre næringsaktører
  - b) For smal/spesialisert ungdomsutdanning er feil i forhold til den enkeltes muligheter i arbeidsmarkedet og målet om stor evne til livslang læring for å fremme omstilling og innovasjon
- 2) Dagens Vg1 Bygg- og anleggsteknikk videreføres. Det er ikke til hinder for endringer som å tilføre utdanningsprogrammet nye fag og/eller flytte fag til andre utdanningsprogram. Hvordan læreplanen skal utformes og hvordan undervisningen skal organiseres, er imidlertid en annen diskusjon.
  - a) diskusjonen om tilbudsstrukturen blir derfor i hovedsak forslag om endringer av dagens Vg2 og Vg3 inklusive fagenes omfang og innhold

Vår saksbehandler: Åge Risdal

Vår dato:
01.09.2015
Vår
referanse:
2015/58

Deres dato:
Deres
referanse:

Referat fra rådsmøte med faglig råd for bygg- og anleggsteknikk (FRBA)

Tid: 2. juni kl 11:30 – 17:00 og 3. juni 09:00 – 14:00

Sted: Scandic Holmenkollen Park i Oslo

Medlem

Jørgen Leegaard
Halvor Langseth
Thomas Norland
Marie Granøien
Fred Arild Gyldenås
Helge Haukeland
Jarle Kristoffersen
Petter Høglund
Marit Lensjø
Ola Ivar Eikebø
Inge Rasmussen
Adrian Sørensen

Representerer

BNL
Fellesforbundet
BNL
Fellesforbundet
MEF
Arbeidsmandsforbundet
Fagforbundet
Utdanningsforbundet
SL
KS
Utdanningsforbundet
Elevorganisasjonen

Fra Utdanningsdirektoratet

Åge Risdal

Avdeling for fag- og yrkesopplæring
(Fravær: 2.6, kl 11:30–15:00, Møte i Udir.)

Fraværende

Anne Jensen

NHO Service

Dagsorden:

25-15	<p>Godkjenne innkallingen til dagens møte</p> <p>Vi ønsker Adrian Sørensen velkommen til rådet. Den nye representanten fra Elevorganisasjonen ble presentert og ønsket velkommen.</p> <p>Vedtak: <i>Rådet godkjenner innkallingen.</i></p>
26-15	<p>Godkjenne referatet fra møtet 7. april 2015</p> <p>Vedtak: <i>Justere dato i sak 16-15 (7.4 til 10.2) og tekst i sak 22-15 (anleggsrørleggerfaget og ikke rørleggerfaget) Rådet godkjenner referatet fra møtet 7. april 2015</i></p>
27-15	<p>Orienteringssak:</p> <p>Tilskudd til læremidler 2015</p> <p>Saken ble kort gjennomgått og det er gjeldende utviklingsredegjørelse fra 2014 som gjelder. Videre avventer man videre tilbakemeldinger til etter arbeidet med gjennomgang av tilbudsstrukturen er ferdigstilt.</p>
28-15	<p>Orienteringssak:</p> <p>Rapport om utprøving av vekslingsmodell i bygg- og anleggsgag</p> <p>Thomas, Jørgen og rådssekretær informerte. Det ble informert om at utprøvingen i bygg- og anleggsgagene startet høsten 2014, og det er derfor ikke høstet mye erfaring med vekslingen. Det rapporteres om at det er lagt et godt grunnlag for arbeidet videre. Oppland, Sogn og Fjordane, Oslo og Hordaland har utprøvinger innen tømrer-, betong-, rørlegger-, ventilasjon og blikk- og malerfaget.</p> <p>Ser vi generelt på utprøvingen i alle utdanningsprogram, så følger vekslingsmodellen en type 1+2+1-modell. Vg1 går stort sett som normalt med ekstra fokus på PTF, så følger 2 år med tydelig veksling, før det siste året gjennomføres stort sett som vanlig lærlingear.</p>
29-15	<p>Orienteringssak:</p> <p>Informasjon til faglig råd og SRY om samlinger knyttet til arbeid med tilbudsstrukturen</p> <p>Thomas og Jørgen orienterte. Kort referat fra Startkonferansen 26. mai på KUBEN Yrkesarena.</p>

30-15	<p>Orienteringssak:</p> <p>Informasjon til faglig råd og SRY om samlinger og konferanser i 2015.</p> <p>I tillegg til forrige orienteringssak «<i>Informasjon til faglig råd og SRY om samlinger knyttet til arbeid med tilbudsstrukturen</i>», informerte rådssekretær om samlingen på Maarud Gård 26.-27. august og landskonferansen ARENA FOR KVALITET i BERGEN 24.-25 november.</p> <p>Inge Rasmussen og Marie Granøien deltar på samling 2, Maarud gard 26.-27. august. Rådssekretær melder disse inn til direktoratet.</p>
31-15	<p>Orienteringssak:</p> <p>Arena for Kvalitet i fagopplæringen 2015 - Vi ønsker innspill fra deg!</p> <p><u>Til Faglige råd og SRY:</u></p> <p>Arena for kvalitet 24.-25.november i Bergen: Samarbeid skole og arbeidsliv</p> <p>Rådssekretær orienterte kort om konferansen og viste til at direktoratet ønsket innspill på tema og eventuelle foredragsholdere.</p> <p>Rådet deltar med Inge Rasmussen, Petter Høglund og Ola Ivar Eikebø. Sekretæren melder disse inn. Disse tre utarbeider eventuelle innspill til forslag om tema, innlegg e.l., og sender dette til sekretæren så snart som mulig.</p>
32-15	<p>Orienteringssak:</p> <p>Faglige råds innflytelse på VG3-læreplaner.</p> <p>Det ble gjennomført møte i saken 19. mai. Referat i vedlegg.</p> <p>Jørgen orienterer. Det ble diskutert at det kan ta tid før BA kan komme med læreplanendringer. Rådet ønsker ikke å ta beslutninger før vi har gjennomført tilbudsstrukturarbeidet. Det betyr at man ikke kan ta stilling til saken før sommeren 2016.</p>
36-15	<p>Orienteringssak:</p> <p>Til Faglig råd for Bygg- og anleggsteknikk v/sekretær og AU,</p> <p>På vegne av MEF, NAF og EBA oversendes vedlagte notat. Notatet er de ovennevnte organisasjoners forslag til fremtidig struktur innen anleggsgagene.</p> <p>Saken ble presentert av Thomas og går inn i arbeidet med gjennomgang av tilbudsstrukturen.</p>

33-15	<p>Høring - Endring av lov og forskrifter om offentlige anskaffelser</p> <p><u>Til SRY og faglige råd</u></p> <p>Kunnskapsdepartementet har sendt på høring forslag om endring i lov om offentlige anskaffelser og tilhørende forskrifter som ledd i gjennomføring av tre nye anskaffelsesdirektiver.</p> <p>Halvor deler ut og orienterte om forslag til vedtak. BA har særlig behov for en slik ordning for å imøtekomme utfordringene med for få lære plasser. Det må diskuteres hvor store kontraktene skal være før lærlingeklausul slår inn.</p> <p>For eksempel ble det nevnt at kontrakter for «Nybygg» kan ha en terskel på 10-20 millioner, og at 5% av kontraktens produserte timer, skal produseres av lærlinger. Kontrakter for «ROT» kan ha en terskel på 100 000,-, og samme forhold ift lærlingens produksjon i prosjektet.</p> <p>Forslag fra Halvor, vedlegg 1</p> <p>Vedtak: Rådet slutter seg til at leder og nestleder videreutvikler forslaget som ble diskutert under rådsmøte, og sender nytt forslag ut til medlemmene med kort høringsfrist før neste rådsmøte 3. september.</p>
34-15	<p>Oppdrag til faglige råd- spørring om fellesfagene</p> <p>Sekretariatet viser til felles møtet mellom ledere og nestledere i SRY og de faglige rådene torsdag 26. mars der arbeidet med endring i læreplanene for fellesfag i yrkesfaglige utdanningsprogram ble presentert.</p> <p>Rådsleder gikk gjennom saken og tilbakemeldingen. Jørgen og Petter ferdigstiller endelig tilbakemelding og alle slutter seg til dette.</p> <p>Forslag til vedtak: Rådet gir høringsinnspill iht forslagstekst. Rådssekretær formidler tilbakemeldingen.</p>
35-15	<p>Gjennomgang av tilbudsstrukturen</p> <p>Vedlagt er notatet <i>Tilbudsstrukturen – forutsetninger og utgangspunkt.</i></p> <p>Halvor presenterer notatet og medlemmer av rådet presenterer sine innspill til teksten i notatet.</p> <p>Det ble avsatt ca 4 timer til denne saken 2. juni.</p> <p>I tillegg til rådets medlemmer og deres kommentarer og innspill, ble det satt av tid for representanter fra forslagsstiller av nytt Vg3 Boreriggoperatørfag presenterte forslaget under denne saken.</p> <p>I grove trekk var det enighet om at Vg1 består slik det er i dag. Fag som tømmer, betong, rør og noen flere bør få egne Vg2. De store robuste fagene bør ha et helhetlig løp. Så må særløp mv. diskuteres. Viktige å se nærmere på fagenes inndeling ift arbeidsoppgaver og prosesser, slik som inndelingen nybygg, drift og vedlikehold. Kundebehandling er sentralt. Videre vises det til Jørgens oppsummering og Halvors notat.</p> <p>Forslag til vedtak: Rådet tar arbeidet med saken videre som utgangspunkt for videre arbeid med gjennomgang av tilbudsstrukturen.</p>

	Jørgen ferdigstiller en oppsummering, Halvor bidrar spesielt og de andre kommenterer etter behov. Målet er å lage en tekst som kan legges frem på rådsmøte 3. september og vedta dokumentet.
37-15	<p>Oppdrag til faglige råd - Forslag til retningslinjer for dokumentasjon av praksis for praksiskandidater</p> <p>Direktoratet ber de faglige rådene kommentere utkastet i følgende punkter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - om deltidsarbeid skal omregnes til heltid, eller deltidsarbeid skal likestilles med heltid, og i hvilket omfang. - om det skal kunne gis dobbel godskriving. - om praksis som selvstendig næringsdrivende skal kunne godkjennes, og hvilke dokumentasjonskrav som eventuelt skal stilles. - om det bør utarbeides et felles nasjonalt formular for dokumentasjon av praksis. - synspunkter på behovet for omtale av praksiskrav til enkeltfag i retningslinjene. <p>andre tilbakemeldinger</p> <p>Forslag til vedtak: Rådet setter ned en gruppe som gir tilbakemelding innen fristen. Jørgen og Halvor lager tekst som sendes til alle.</p>
38-15	<p>Eventuelt</p> <p>Nytt utvidet rådsmøte – arbeidsmøte 26.-27. oktober 2015 Det kom forslag om å utvide et rådsmøte til høsten med en dag ifm. arbeidet med gjennomgang av tilbudsstrukturen.</p> <p>Vedtak: Rådsmøte 27. oktober blir utvidet i forbindelse med arbeidet gjennomgang av tilbudsstrukturen. Møtet starter 26. oktober kl. 12:00 og avsluttes 27. oktober kl. 12:00.</p>

Forslag levert av Halvor til rådsmøte 2.-3. juni 2015.

Forslag vedtak

sak 33/15 Endring av lov og forskrift om offentlige anskaffelser – lærlingeklausul

Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk (FRBA) er enig i behovet for å styrke kravet til å ha lærlinger i offentlige anbud og er derfor positiv til at det synliggjøres i anskaffelsesloven (ny § 6 a.). den foreslåtte presiseringen av *at leverandøren ikke bare skal være tilknyttet en lærlingeordning, men at en eller flere lærlinger må delta i arbeidet med utførelsen av den aktuelle kontrakten* er helt avgjørende for at lærlingeklausulen skal fungere i bygg- og anleggsnæringen. FRBA ønsker også en presisering av om at kravet er gjennomgående der leverandøren benytter underleverandører på deler av kontraktsarbeidet.

I foreslåtte lovtekst skal *Kravet gjelde i bransjer og geografiske områder hvor departementet i forskrift har definert at det er et særlig behov*. FRBA vil poengtere at udekket behov ikke bare må defineres ut fra antallet søker til læreplass. Bransjenes og bedriftenes behov på sikt må telle mest. Det at de offentlige oppdragsgiverne stiller krav om lærlinger ut fra et forventet behov i arbeidsmarkedet i framtid, vil være en viktig motivator for ungdom til overhodet å søke seg til utdanningsprogrammet.

I dag mangler mange bedrifter i bygg og anlegg både søkere til lærlingeplass og egne fagarbeidere til å forestå fagopplæringen. Som en overgangsordning bør ny forskrift om offentlige anskaffelser inneholde en mulighet til å supplere kravet om lærling(er) i kontrakten, med annen systematisk fagopplæringstiltak. Arbeidstakere uten formelt fagbrev som har arbeidet mer enn 5 år i faget, kan ikke få lærlingekontrakt, men kan få annen opplæring for å kunne avlegge fagprøven som praksiskandidat etter opplæringslova § 3-5.

Departementet skriver i høringsnotatet at de *tar sikte på å avgrense kravet til lærlinger til de større kontraktene* etter dansk modell. FRBA er skeptisk til dette. Det er ingen grunn til å unnta bedrifter for kravet om lærlinger selv om oppdraget er begrenset i størrelse og tid. Unntaket bør avgrenses til kravet om lærling på prosjektet/ i det aktuelle kontraktsarbeidet.

Utarbeidet av: Bjørn Wilhelm Bjelke   Dato: Saksnummer: Telefon: 23 30 12 30 / 938 25 627   16.06.2015
2013/3480
e-post: bjorn.wilhelm.bjelke@utdanningsdirektoratet.no

Samarbeidsrådet for yrkesopplæring

Faglig råd for bygg- og anleggsgfag

Innføring av sentralt gitt skriftlig eksamen for lærlinger som har bestått Vg1 og Vg2 i skole i utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk

Faglig råd for bygg- og anleggsgfagene har foreslått at lærlinger med Vg1 og Vg2 i skole innenfor bygg- og anleggsgfag skal opp til sentralt gitt skriftlig eksamen før de kan gå opp til fag-/svenneprøven.

Praksiskandidater, lærlinger i særløpsfag, og lærlinger uten Vg1 og Vg2 i skole, har allerede en slik eksamen i lærefag under utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsgfag. Også noen andre lærefag under andre utdanningsprogrammer har en slik eksamensordning i dag.

Begrunnelsen er ønske om økt kvalitet på vurderingen av lærlinger som vil ha fag-/svennebrev.

Forslaget har vært på høring med frist 1. mars 2015. Høringsinstansene syn på dette er delte, men Utdanningsdirektoratets samlede vurdering er at den foreslåtte eksamen bør innføres, i tråd med faglig råds anbefaling.

Utdanningsdirektoratet anbefaler Kunnskapsdepartementet å endre forskrift til opplæringsloven slik at Utdanningsdirektoratet kan fastsette innføring av sentralt gitt eksamen for lærlinger med Vg1 og Vg2 i skole, i lærefag i under utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk.

Utdanningsdirektoratet tilrår også at Kunnskapsdepartementet øker rammeoverføringene til hver fylkeskommunene for å dekke ekstra kostnader i forbindelse med eksamen.

Vennlig hilsen

Kirsti Aandstad Hettasch
Avdelingsdirektør

Bjørn Wilhelm Bjelke
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Postadresse: Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO	Telefon: +47 23 30 12 00	E-post: post@utdanningsdirektoratet.no	Bankgiro: 7694 05 10879
Besøksadresser: Schweigaards gate 15 B, Oslo Britveien 4, Molde Parkgata 36, Hamar	Telefaks: +47 23 30 12 99	Internett: www.utdanningsdirektoratet.no	Org.nr.: NO 970 018 131

WORKSHOP ON YOUNG WORKERS

Dear N.N

We are pleased to welcome you to this workshop on young workers health, safety and participation held at NFA/NRCWE in Copenhagen, Thursday November 19th 2015, 10:00-16:30. The workshop is organized by the Nordic project “Young workers and sustainable work life, with special emphasis on Nordic conditions”. The event is an initiative of the Nordic Council of Ministers and is a co-operation between NFA, Stami, FIOH, IRIS, University of Gothenburg and University of Iceland.

The purpose of the workshop is to present the scientific literature on the risk factors for accidents, work related health and low job participation among young workers and give a status on the young workers’ working environment and their knowledge on occupational health and safety. The workshop is also aimed to facilitate discussions on experiences across countries so that we may learn from each other in our aim to secure young Nordic workers a sustainable working life.

You are one of five selected participants from your country as the following participants are invited for each Nordic country:

- **Authorities** (one representative from national authorities concerning occupational health and safety)
  - **Employer organization** (one representative from employer organization)
- **Work organization** (one representative from work organization)
- **Educators** (one representative of ministries of education)

- **Researcher** (one representative working with methods or research concerning young workers health, safety or participation)

Travel expenses, workshop fee, lunch and coffee will be covered by the Nordic Council of Ministers.

Background

Young workers have a greater risk of occupational injuries and are exposed to more harmful work environmental factors compared to older workers. Nordic statistics also shows that an increasing number of young adults receive benefits and are unemployed. A good working environment at the start of the working life is necessary to secure a sustainable career where new employees will be capable, motivated and allowed to work until retirement.

Finding ways to improve the young workers' work environment to prevent occupational injuries and work-related disorders and facilitate the transition from school to work has a high priority in the Nordic countries.

The Workshop will particularly highlight research and experiences from the five Nordic countries related to young workers' health, safety and participation. Challenges are similar between the countries but the strategies, interventions and practice vary. Highlights from the discussion will be a part of the report to the Nordic Council of Ministers.

You are warmly welcome to join the workshop. For further information see the detailed program attached.

Any questions contact Therese N Hanvold, tno@stami.no

Best regards,

Therese Nordberg Hanvold

PhD & Physiotherapist | Department of Workpsychology and -physiology

Statens arbeidsmiljøinstitutt

National Institute Of Occupational Health

+47 41223868 / 23 19 53 94

E-post: tno@stami.no

The Nordic project group:

[Statens Arbeidsmiljøinstitutt \(STAMI\)](#), Oslo, Norway, v/Therese Hanvold, Bo Veiersted and Morten Wærsted

[National Research Centre for the Work Environment](#), Copenhagen, Denmark v/Pete Kines

[Finnish Institute of Occupational Health](#), Finland v/Jukka Vuori & Mikko Nykänen

[University of Gothenburg, Department of Occupational and Environmental Medicine](#), Sweden v/Sara Thomée

[International Research Institute of Stavanger \(IRIS\)](#), Norway v/Kari Anne Holte

[University of Iceland, Educational Research Institute](#), Reykjavík, Iceland v/Steingerður Ólafsdóttir

For more information on the project <https://stami.no/en/project/young-workers-sustainable-work-life-special-emphasis-nordic-conditions-2/>

WORKSHOP ON YOUNG WORKERS

Title:

Health, safety and participation among young Nordic workers - strategies for a sustainable work life

Date and time:

Thursday November 19th 2015
10:00-16:30

Venue:

National Research Center for the Working Environment (NFA/NRCWE)
Auditorium
Lersø Parkallé 105, 2100 Copenhagen Ø, Denmark

Purpose:

The purpose of the workshop is to present the current knowledge and status of young workers' work environment regarding health, safety and participation. The workshop also aims to facilitate discussions on experiences across countries so that we may learn from each other in our aim to secure young Nordic workers a sustainable working life.

Participants:

Educators, authorities, researchers, representatives from employer organizations and work organizations

Program

09:30-10:00 Registration and coffee

10:00-10:10 **Welcome and opening**, Therese Hanvold (project leader PhD, Norway)

10:10-11:00 **Knowledge on young workers safety, health and participation**

10:10-10:35 *The scientific literature on occupational accidents, disorders and low job participation among young Nordic workers*,
Therese Hanvold (PhD, Norway)

10:35-11:00 *The status on young Nordic workers work environment and their knowledge on occupational health and safety*,
Bo Veiersted (MD, PhD, Norway)

11:00-11:15 Coffee break

11:15-12:30 **Strategies for a sustainable work life among young workers**

11:15-11:30 *Sustainability among hairdressers* (Name and title?, Island)

11:30-11:45 *How to cooperate for a healthy and safe work environment for young workers* Ingmarie Andersson (Professor, Sweden)

11:45-12:00 *Strategies to increase young workers awareness of occupational health and safety* "Erling the lærling" Pete Kines (Senior scientist PhD, Denmark)

12:00-12:15 *An intervention to increase job participation among young workers - the School to work method* Jukka Vuori, (PhD Finland)

12:15-12:15 *From young and naive to old and wise, a toolkit for injury prevention* Kari Anne Holte, (Senior scientist PhD, Norway)

12:30-13:30 Lunch

13:30-14:45 **Workshop session** using learning café as a working method with a common goal: How do we secure young workers a sustainable working life, what works and what challenges do we face? Mikko Nykänen, (Finland)

14:45-15:00 Coffee break

15:00-15:45 **Presentations from the learning café discussions**

15:45-16:30 **Discussion and closure**, Therese Hanvold (project leader PhD, Norway)

The event is an initiative of the Nordic Council of Ministers and is a co-operation between the five Nordic countries:

Det Nationale
Forskningscenter for Arbejdsmiljø

Vår saksbehandler: Benedicte Bergseng
E-post: bbe@utdanningsdirektoratet.no
Tlf.: 23 30 27 68

Vår dato:
Deres dato:
20.08.2015
Vår   Deres
referanse:
referanse:
15/3447

Oppnevning av faglige råd 2016-2019

De faglige rådene ble oppnevnt for perioden 1. september 2012 til 1. september 2016, og rådene skal dermed oppnevnes på nytt i september 2016. I henhold til de faglige rådenes mandat, skal rådene oppnevnes av Utdanningsdirektoratet etter delegert myndighet fra Kunnskapsdepartementet for inntil fire år av gangen. Medlemmene oppnevnes etter forslag fra organisasjonene.

Trepartssamarbeidet om fagopplæring er forankret i ILO-konvensjonen. Partene i arbeidslivet skal ha avgjørende innflytelse på utformingen av fag- og yrkesopplæringen i Norge. Utdanningsdirektoratet vedtok nytt mandat for de faglige rådene for oppnevningsperioden 2012-2016. Mandatet beskriver de faglige rådenes sammensetning og deres konkrete oppgaver knyttet til fag- og yrkesopplæringen. I 2013 ble retningslinjene for partssamarbeidet mellom SRY, de faglige rådene og Utdanningsdirektoratet revidert.

SRY behandlet oppnevning av faglige råd 2016-2019 på sitt møte 11.06.2015. SRY ber de faglige rådene drøfte følgende spørsmålene til diskusjon. Saken fremmes i SRY sammen med rådens innspill i oktober.

Spørsmål til diskusjon:

- Hvor godt har de faglige rådene fungert i oppnevningsperioden 2012-2016?
- I hvilken grad er mandat og sammensetningen av de faglige rådene egnet til å følge opp intensjonen med trepartssamarbeidet?
- Er det behov for å legge til eller trekke fra elementer i mandatet til de faglige rådene? - Er det behov for å revidere retningslinjene for trepartssamarbeidet mellom SRY, de faglige rådene og Utdanningsdirektoratet?

Frist for innspill er 10. oktober.

Vedlegg 1: [Mandat for de faglige rådene](#)

Vedlegg 2: [Retningslinjene for samarbeidet mellom SRY, faglige råd og Utdanningsdirektoratet](#)

SAMARBEIDSRÅDET FOR YRKESOPPLÆRING

Schweigaards gate 15 B, Postboks 9359 Grønland, 0135 Oslo, telefon: +47 23 30 12 00

e-post: post@utdanningsdirektoratet.no, internett <http://www.udir.no/Spesielt-for/Fag-og-yrkesopplaring/Faglige-rad/>